

Tři “školní” úlohy pro ministryni Kopicovou

Tomáš Petřek

“Varuju celou veřejnost, protože to, co se připravuje, je tragédie pro české školství ... nebude mít žádný systém, žádné standardy, každý si bude dělat, co chce. Varuji všechny pedagogy, naše školství zanikne,” telefonoval 1. září do rozhlasového diskusního Radiofóra učitel z Vysočiny, jenž se pro jistotu odmítl představit.

Nejde o žádného osamělého zpátečníka, podobně zděšena je většina pedagogů, zatímco veřejnost pořád nemá jasno, jestli reforma školství už začala, nebo se teprve chystá.

CO ZDĚDILA MIROSLAVA KOPICOVÁ?

Nová ministryně zdědila Reformu základního a středního vzdělávání, která míří správným směrem, ale je mimořádně rozpačitá ve své realizaci. Ostatně už v onom zmíněném rozhlasovém pořadu panovala ze strany moderátorky a telefonujících posluchačů nejistota, jestli reforma začne až za rok, 1. září 2007, kdy všechny školy musejí povinně začít učit podle nových osnov - Školních vzdělávacích programů, nebo zda už fakticky probíhá přes rok, protože se školí lektori pro vzdělávání učitelů a školy píší své školní programy.

Jednoznačně správná je druhá odpověď. Podstatná část reformy probíhá právě teď, kdy učitelé definitivně zjišťují, že ani příští vláda reformu nezruší, a oni si musejí sami určit, co z vyučování považují za důležité a bez čeho se děti obejdou. To je opravdu revoluční změna. Dosud vždycky nařizovala vrchnost a učitelé si mohli stěžovat, že rozhodla špatně.

CO ZANEDBALA PETRA BUZKOVÁ

Ke kladům působení Petry Buzkové na ministerstvu školství kromě zásadního zvýšení platů patří schválení nového školského zákona, byť v poněkud vykostěné a nedovažené podobě. A především fakt, že se reforma opravdu rozběhla. V rámci projektu Koordinátor bylo připraveno sto šedesát školitelů, kteří by měli na jednotlivých základních školách vysvětlovat principy reformy. Tím ale klady víceméně končí. Zásadním pochybením ministerstva je vědomá rezignace na jakoukoli osvětovou nebo informační kampaň. Proto veřejnost neví, jestli reforma už začala, proto jsou učitelé tak zděšeni a dezorientováni. Ministryně nikdy jasně a srozumitelně neoslovila veřejnost s tím, co reforma znamená a co nám přinese. Její mediální obraz se smrškl do jediné věty: “Prvního září 2007 skončí biflování.” A nejspíš nastane jakýsi vzdělávací zázrak, případně katastrofa, jak soudí oponenti.

Je téměř jisté, že se nestane nic. Progresivní školy (při všem optimismu jich nebude víc než pět deset procent) pracují jinými metodami (kooperativní vyučování, samostatná práce s informacemi, velké množství volitelných předmětů) už léta a nová pravidla jim pouze umožní dělat to oficiálně. Pro ostatní jsou jeden dva roky příliš krátká doba, než aby ve své práci stihly změnit cokoli podstatného. Proměna běžné školy - od atmosféry po obsah vyučování - je práce přinejmenším na pět deset let. Proto školy pojedou po stejné koleji, jen jí budou jinak říkat. Za pozitivní lze ale považovat, že už si nebudou tak jisté, že jejich způsob vyučování je jediný a správný. Už dnes chápou, že dříve nebo později je změna čeká.

ÚKOLY PRO NOVOU MINISTRYNI

Předpokládejme, že nová ministryně má jasnou představu, co by po vymezenou dobu v úřadě měla dělat. Tři věci by ale v jejím pracovním plánu určitě chybět neměly: Jasně oslovení veřejnosti včetně učitelů, že reforma pokračuje, a srozumitelné vysvětlení, co od ní můžeme reálně očekávat. Přehnaný optimismus ani obavy nejsou totiž na místě.

Dále vyřešení zjevného matematického rébusu. Šedesát lektorů, které si mohou školy objednat v rámci “akcí na zakázku”, obslouží jen minimální část ze zhruba čtyř tisíc základních škol. Co ty ostatní?

A za třetí. Ministerstvo školství získalo pro příštích sedm let od Evropské unie neuvěřitelných 130 miliard korun na modernizaci našeho vzdělávacího systému. Jsou to poslední velké peníze, které k nám za tímto účelem z EU přijdou. Něco se utratí za hmotné věci, ale ministerstvo už připravilo plán, jak investovat zhruba polovinu této částky do dalšího vzdělávání učitelů a podpory reformy. Stále ale není jasné, kdo to bude fyzicky uskutečňovat, když bylo obtížné sehnat i oněch necelých dvě stě lidí schopných kvalifikovaně učit dospělé. Nová ministryně - a jako dlouholetá ředitelka Národního vzdělávacího fondu má s evropskými penězi dost zkušeností - by měla co nejdříve a co nejsrozumitelněji říci, jak hodlá s touto obrovskou sumou naložit. A veřejnost by si měla její slova dobře zapamatovat. Jinak se může stát, že se peníze rozplynou v nepřehledném řečišti soukromých zájmů. Za pár let by

nám krach akce Internet do škol, kdy se neúčelně proinvestovalo zhruba pět miliard, mohl připadat jako drobná epizoda, kdy šlo jen o drobné.